

ARVIOINTIKERTOMUS

2025

PYHÄJÄRVI

Pyhjärven kaupungin tarkastuslautakunta 18.5.2026

SISÄLLYSLUETTELO

1	PUHEENJOHTAJAN KATSAUS	3
2	TARKASTUSLAUTAKUNTA	5
2.1	Tarkastuslautakunnan tehtävät, toiminnan tarkoitus ja tavoite.....	5
2.2	Tarkastuslautakunnan kokoonpano.....	5
2.3	Tarkastuslautakunnan objektiivisuus ja sen merkitys tehtävän toteuttamisessa	6
2.3.1	Tarkastuslautakunnan jäsenten esteellisyydet.....	6
2.4	Tarkastuslautakunnan toiminta	7
2.4.1	Tilintarkastuspalvelujen järjestäminen.....	8
3	PYHÄJÄRVEN KAUPUNKIKONSERNIN TOIMINNAN ARVIOINTI	9
3.1	Toimintakertomusta tulee kehittää	9
3.2	Strategia	11
3.2.1	Kaupunkikonsernin ja tytäryhtiöiden luottamustehtävät	11
3.2.2	Uusien luottamushenkilöiden perehdytys ja yhteistyön toimivuuden varmistaminen	12
3.2.3	Kunnan sisäisen yhteistyön kehittäminen ja kuntalaisten toimijuuden vahvistaminen	13
3.2.4	Työikäisten kuntalaisten hyvinvointiin ja tarpeisiin kiinnitettävä huomiota	14
3.3	Strategisten tavoitteiden toteutuminen	15
3.3.1	Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	15
3.3.2	Kumulatiivista alijäämää ei taseeseen kertynyt.....	15
3.3.3	Energiäkäännä	16
3.3.4	Kuntakonsernin tytäryhtiöt	17
3.4	Hyvinvointipalvelut	20
3.4.1	Toteutumattomat strategiset tavoitteet	20
3.4.2	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	20
3.5	Maaseutupalvelut	23
3.6	Työllisyysasioiden siirtyminen kunnan vastuulle	23
4	KESKEISIMMÄT HAVAINNOT JA KEHITTÄMISSUOSITUKSET	25
5	SIDONNAISUUDET	26
6	TILINTARKASTAJAN LAUSUNTO.....	26
7	TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS KAUPUNGINVALTUUSTOLLE	27

1 PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

En pyrkinyt tähän tehtävään. Kun minua siihen kysyttiin, painiskelin asian kanssa tietoisena siitä, että minulla on hahmottamishäiriö taulukoiden ja numeroiden kautta annettavan informaation suhteen.

Kun valitsin vastata myöntävästi ehdokkuuteeni lautakunnan puheenjohtajaksi, sitouduin työskentelemään sen osaamisen ja niiden vahvuuksien varassa, jotka minulle on työelämässä kertynyt vuosikymmenien aikana enkä sen varassa, mitä en osaa ja mihin en kykene.

Siksikin tämä arviointikertomus on erilainen kuin mihin on totuttu. On pitänyt hakea kysymysten kautta vastauksia, kuunnella tarkasti, kysyä, mitä tämä tai tuo luku tarkoittaa. Olen suuresti kiitollinen lautakunnan jäsenille: Olemme yhdessä aktiivisesti keskustellen ja oman osaamisemme työhön tuoden muodostaneet käsityksen juuri nyt keskeisistä ja tärkeistä arvioitavista asioista ja lautakunnan huomioista. Iso kiitos kuuluu lautakunnan sihteerialle, jota ilman kulunut työkausi olisi ollut itselleni mahdoton.

Kiitos jokaiselle kuulemisiin kutsutulle toimijalle. Oma kokemukseni on, että saimme kuulla ja keskustella avoimesti, rehdissä ilmapiirissä siten, että lautakuntana saimme selkeän käsityksen asioista, joista halusimme tietoa saada.

Kiitos myös tilintarkastaja Heidi Hyrylle hyvin toimineesta yhteistyöstä.

Kiitos koko lautakunnan puolesta kaupunginvaltuustolle luottamuksesta, että olemme saaneet olla tällä matkalla, jonka yhtenä tuotoksena on nyt käsittelemään tuleva arviointikertomus.

Kaksi asiaa. Olisi toivottavaa, että tarkastuslautakunnassa olisi "numero-osaaja" myös osana tiimiä. Toinen asia: Pyhäjärven kaupungin taloudellisen tilanteen ymmärtäminen on jokaisen valtuutetun ja jokaisen valtuustoryhmän oikeus ja velvollisuus. Olemme tällä hetkellä kuin suuri laiva, joka on kääntymässä ahtaassa paikassa tai kulkemassa matalan salmen läpi. Vuonna 2025 kaupungin taseeseen ei vielä kertynyt kumulatiivista alijäämää aikaisemmin järkevästi varalle jätettyjen kertymien takia. Mutta tarkaksi menee. Kaupunkikonsernin velkamäärä ja velanhoitokulut ovat kuin piripintaan lastatun laivan lasti.

Kun tämä yhteinen laivamme on nyt ahtaassa kapeikossa, on oltava malttia jatkaa matkaa. Strategiamme mukaisesti on vuosien aikana suunnattu ja rakennettu energiakäänteeseen kautta syntyvään uuteen tilanteeseen. Ahtaasta salmesta on tarkoitus seilata Isolle Selälle. Talouden tilanteen keveneminen ei tapahdu hetkessä sittenkään, kun tehdyn työn tulokset alkavat näkyä selkeästi talousluvuissa.

Tarvitsemme yhteistyötä, yhteistä voimaa, yhteistä rakentamista.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, onko valtuuston päätöksiä noudatettu, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Näihin kysymyksiin olemme etsineet vastauksia.

Tämän arviointikertomuksen tavoitteena on antaa työkaluja sinne, missä tehtävänä on tarttua niihin. Raportin vaikuttavuus on nyt teidän käsissä.

Tavoittemme on palvella kuntakonsernia, ei arvostella tehtyä työtä vaan arvioida ja antaa palautetta ja ajattelemisen aineksia.

Kiitos jokaiselle luottamushenkilölle, joka vuoden 2025 aikana on tehnyt työtään. Kiitos viran- ja toimenhaltijoille ja kaikille, jotka tekevät työtä eri puolilla kuntakonsernia.

Kahil Gibran sanoo: Työ on näkyväksi tullutta rakkautta.

Aila Kauranen

tarkastuslautakunnan

puheenjohtaja

2 TARKASTUSLAUTAKUNTA

2.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät, toiminnan tarkoitus ja tavoite

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

2.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Ajalla 1.1.-31.5.2025 Varsinainen jäsen	Varajäsen
Puheenjohtaja Jere Hakkarainen (Kv 24.3.2025 § 19 saakka) Jarmo Halonen (Kv 24.3.2025 § 19 – 31.5.2025 saakka)	Timo Karsikas
Varapuheenjohtaja Tuomo Haapapuro	Irja Lehtinen
Martti Ruotsalainen	Olavi Marin
Arja Mikkonen	Laimi Shemeikka
Taimi Piippo	Reijo Pennanen

Taulukko 1. Tarkastuslautakunnan kokoonpano 1.1.-31.5.2025

Ajalla 1.6.-31.12.2025 Varsinainen jäsen	Varajäsen
Puheenjohtaja Aila Kauranen	Maritta Lappalainen
Varapuheenjohtaja Jarkko Pylväs	Patrik Pappila
Jorma Leskinen	Raija Savolainen
Arja Mikkonen	Jarkko Karvonen
Taimi Piippo	Reijo Pennanen

Taulukko 2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano 1.6.-31.12.2025

2.3 Tarkastuslautakunnan objektiivisuus ja sen merkitys tehtävän toteuttamisessa

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden saavuttamista. Lautakunta ei ota kantaa päivänpolitiikkaan eikä arvioi valtuuston tekemiä päätöksiä.

Arvioidaan, ovatko valtuuston tekemät päätökset ja asettamat tavoitteet muuttuneet käytännöksi ja millä tavoin. Tarkastuslautakunnan on tuotava esiin erityisesti ne tavoitteet, jotka eivät ole toteutuneet. Tarkastuslautakunta noudattaa arviointityössään hyvän hallintotavan mukaista oikeusperiaatetta: objektiviteettiperiaatetta, joka edellyttää asiallista ja puolueetonta toimintaa.

Objektiviteetin toteutumisen turvaamiseksi on hallintolaissa säädetty esteellisyysäännökset. HL 28 § lausuu, että virkamiehen tulee itse tunnistaa ne tilanteet, joissa hänen tulee ymmärtää jäävätä itsensä päätöksenteossa.

2.3.1 Tarkastuslautakunnan jäsenten esteellisyydet

Varsinainen jäsen		
	Esteellisyydet 1.1.-31.5.2025	Esteellisyydet 1.6.-31.12.2025
Aila Kauranen	Kunnanhallitus, varajäsen Hyvinvointilautakunta, jäsen Taloustoimikunta, jäsen	
Jarkko Pylväs		Lupajaosto, pj.
Arja Mikkonen	Tekninen lautakunta, varajäsen	Hyvinvointilautakunta, jäsen
Taimi Piippo	Kiinteistö Oy Rillankivi, hallituksen varajäsen	Pyhäjärven Kehitys Oy, jäsen
Jorma Leskinen	Tekninen lautakunta, varajäsen Raahen työllisyyslautakunta, jäsen Taloustoimikunta, jäsen Kiinteistö Oy Rillankivi, hallituksen varajäsen Poliisin neuvottelukunta, varajäsen	Tekninen lautakunta, varapj. Lupajaosto, varajäsen Raahen työllisyyslautakunta, jäsen Taloustoimikunta, varapj. PyhäNet Oy, hallituksen jäsen/varapj. Poliisin neuvottelukunta, jäsen
Varajäsen		
	Esteellisyydet 1.1.-31.5.2025	Esteellisyydet 1.6.-31.12.2025
Maritta Lappalainen		Henkilöstöjaosto, varajäsen
Patrik Pappila		
Jarkko Karvonen		Hyvinvointilautakunta, varajäsen Pyhäjärven Kehitys Oy, varajäsen
Reijo Pennanen	Pyhäjärven Kehitys Oy, hallituksen jäsen	Tekninen lautakunta, jäsen Pyhäjärven Energia ja Vesi Oy, hallituksen jäsen
Raija Savolainen		Tekninen lautakunta, varajäsen Hyvinvointilautakunta, varajäsen Haapajärven ympäristölautakunta, varajäsen

Taulukko 3. Tarkastuslautakunnan jäsenten ja varajäsenten esteellisyydet 1.1.–31.5. / 1.6.–31.12.2025

Esteellisyys sääntelyllä pyritään siihen, että toiminta ulospäin antaa luotettavan kuvan. Samalla on tärkeää huomata, että esteellisyysperiaatteet eivät yksinään muodosta kaikkia riippuvuussuhteita.

Muiden riippuvuussuhteiden tiedostaminen on tilannekohtaisesti tärkeää, vaikka ne eivät aiheuttaisi edes jääviyttä asian käsittelyyn. Sellaisen toiminnan tarkastelu, missä itse tai oma ryhmä on ollut mukana jo kauan, voi synnyttää vastarintaa käsitellä ja arvioida toimintaa objektiivisen kriittisesti ja /tai uudistavasti. Samoin, jos on voimakkaasti ajamassa jotain tiettyä näkökulmaa, on riski, että asian käsittelyssä arviointien perustaminen kaikkiin tosiasioihin vaarantuu.

Ajoittain asioita on tarpeen arvioida uusiksi, joko siksi että pitää ottaa opiksi siitä, kuinka on onnistuttu tai kun ei ole onnistuttu tavoitellulla tavoin tai kun on kyettävä uudistamaan ja ketterästi rakentamaan jotain uutta - kuten rakennemuutosten aikana. On kyettävä arvioimaan ja ajattelemaan uusiksi myös sitä, mitä ja miten on aikaisemmin toimittu. Siksi tarvitaan luottamuksen, kunnioituksen ja luovan yhdessä toimimisen ilmapiiriä. Tarvitaan voimassa olevan kaupunkistrategiamme keskeisten tavoitteiden kirkastamista ja niihin kaupungin asioiden hoidossa sitoutumista.

Tarkastuslautakunta perustaa arvionsa objektiivisiin lukuihin, asiakirjoista ja kuulemisista saamiinsa tietoihin. Lautakunnan on toimittava riippumattomasti. Arviointi kiinnittää huomion olennaisesti tärkeisiin näkökulmiin, joilla on arvioinnin ja tarkastuksen kannalta merkitystä.

Tarkastuslautakunta ja tilintarkastusyhteisö yhdessä muodostavat ulkoisen valvonnan kokonaisuuden. Molempien toiminnan on oltava riippumatonta, objektiivista ja luotettavaa, sillä ulkoisen valvonnan tarkoituksena on turvata toiminnan laillisuus, tuloksellisuus ja luotettavuus.

2.4 Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta kokoontui arviointivuoden 2025 aikana 9 kertaa. Päätöksenteko lautakunnassa tapahtui puheenjohtajan selostuksen pohjalta. Tarkastuslautakunnan sihteerinä alkuvuoden 2025 toimi tilintarkastaja Matti Keskitalo ja syyskuusta 2025 alkaen hallintosihteeri Kirsti Kinnunen.

Tarkastuslautakunnan arviointi perustuu kuulemisiin, kaupunginhallituksen vuoden 2025 tilinpäätös- ja toimintakertomustietoihin, osavuosisikastaustietoihin, toimielinten pöytäkirjoihin, hyvinvointikertomus 2025 asiakirjaan, kaupunkistrategiaan, kaupungin hallintosääntöön, konserniohjeeseen sekä kuntalain säädöksiin. Lisäksi on asiantuntijoina konsultoitu kaupungin tilintarkastajaa ja Kuntaliittoa.

Tarkastuslautakunnan tehtäviin ei kuulu tytäryhtiöiden toiminnan ja talouden tarkastus. Lautakunnan tehtävä on huolehtia kunnan ja sen tytäryhtiöiden eli koko kuntakonsernin tilintarkastuksen yhteensovittamisesta ja ottaa kantaa kuntakonsernin toiminnan järjestämisen tuloksellisuuteen ja tarkoituksenmukaisuuteen. Tytäryhtiöissä arvioidaan valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumista ja konsernijohdon toimintaa.

Tarkastuslautakunnan kuultavaksi kutsutut		
Pvm	Henkilö	Aihe
12.11.2025	Kaupunginjohtaja Henrik Kiviniemi Talous- ja hallintojohtaja Sari Nissilä	Katsaus Pyhäjärven kaupungin taloustilanteeseen
02.02.2025	Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Jouni Jussinniemi Tekninen johtaja Sami Laukkanen Hyvinvointijohtaja Jouni Tilli	Katsaukset Pyhäjärven kaupungin toimintaan ja taloustilanteeseen
14.04.2026	Kaupunginjohtaja Henrik Kiviniemi Talous- ja hallintojohtaja Sari Nissilä Tekninen johtaja Sami Laukkanen Rakennusmestari Antti Taskinen	Vuoden 2025 tilinpäätöksen esittely palvelualueittain Esittely vastuualueiden toiminnasta
22.04.2026	Maaseutujohtaja Sirpa Laitinen Työllisyyskoordinaattori Marita Rytkönen	Vuoden 2025 tilinpäätöksen esittely, alueelliset maaseutupalvelut Työllisyyskoordinaattorin tehtävä ja työvoimapalvelujen tämänhetkinen tilanne.
29.04.2026	PyhäNet Oy:n toimitusjohtaja Eetu Pekola Kiinteistö Oy Rillankiven toimitusjohtaja Lasse Hyny	Tytäryhtiöiden toiminnan esittely
07.05.2026	PyhäNet Oy:n asiakaspalveluvastaava Anne Laitila	Asiakaspalvelu-, myynti ja markkinointitehtävä

Taulukko 4. Tarkastuslautakunnan kuultavaksi kutsutut

2.4.1 Tilintarkastuspalvelujen järjestäminen

Pyhäjärven kaupunkikonsernin tilintarkastuspalvelut tuottaa KPMG Oy Ab. Vastaavana tilintarkastajana on toiminut JHT, KHT Heidi Hyry syyskuusta 2025 alkaen. Edellisen vaalikauden tilintarkastajana toimi JHT Matti Keskitalo.

Kaupunginvaltuusto päätti 26.11.2025 tarkastuslautakunnan esityksestä ottaa käyttöön vuoden 2024 sopimuksen mukaiset optiovuodet tilintarkastuksesta vuosille 2026–2027, joten KPMG Oy Ab jatkaa Pyhäjärven kaupunkikonsernin tilintarkastusyhteisönä.

Kuntalain mukaisesti tarkastuslautakunnan on huolehdittava siitä, että tilintarkastajalla on käytössään riittävät voimavarat riippumattoman tilintarkastuksen toimittamiseksi. Kuntalaki toteaa, että myös tarkastuslautakunnalla on oltava käytössään riittävä asiantuntemus, jotta se suoriutuu tehtävästään. Havaitsimme syksyllä 2025, että tarkastuslautakunnan tilintarkastukseen varattu määräraha on riittämätön. Niin on ollut aikaisempinakin vuosina mutta vuoden 2025 aikana tilintarkastukseen on jouduttu käyttämään aikaisempaa enemmän työaikaa.

Tarkastuslautakunta kokonaisuudessaan osallistui 17.10.2025 koulutukseen, jossa kouluttajana toimi tilintarkastaja Heidi Hyry.

3 PYHÄJÄRVEN KAUPUNKIKONSERNIN TOIMINNAN ARVIOINTI

Tilivelvollisuus syntyy silloin, kun resurssi annetaan käyttäjän käyttöön. Käyttäjän tulee raportoida resurssin käytöstä omistajalle. Julkishallinnossa päättäjät antavat virkamiehille tehtävän ja heidän tehtävänsä on raportoida päättäjille suorituksistaan. Luottamus perustuu sopimukseen siitä, mitä tehdään. Asetetaan selkeät tavoitteet, joille on myös sovittu selkeät mittarit. Raportoinnin tulee olla konkreettista, selkeää ja ymmärrettävää.

3.1 Toimintakertomusta tulee kehittää

Toimintakertomuksen tulee avata Pyhäjärveä koskevaa tietoa

Kaupunkikonsernin toimintakertomusta on tarpeen uudistaa. Uudistamistyö kannattaa aloittaa seuraavan vuoden talousarviokirjaa valmisteltaessa. Toimintakertomuksessa on paljon tarpeellista yleisluontoista, koko maata koskevaa tekstiä, mutta Pyhäjärven kaupungin oman kertomuksen ainekset hukkuvat ja jäävät kokonaiskuvan saamisen kannalta hajanaisiksi. Lisäksi kaupunginhallitus ei ole kertomusta antaessaan kerännyt keskeisinä pitämiään talouslukuja ja kirjoittanut riittävästi auki niistä tekemiään johtopäätöksiä ja arviota kaupunginvaltuuston käsittelyn pohjaksi. Ei voida olettaa, että jokainen kaupunginvaltuutettu on asiantuntija tilietietojen lukemisessa. Johtopäätöksissä jää tilaa spekulatiolle, kun kaupunginhallitus ei ota kantaa talouslukujen merkitykseen.

Toimintaa kuvaavien lukujen lisäksi on esitettävä johtopäätöksiä

Kaupunginhallituksen on kuntalain (115 §) ja sen tulkinnan mukaan arvioitava kunnan toimintaa ja taloudellista tulevaa kehitystä muutoinkin kuin esittämällä numerotietoja. On otettava kantaa tilikauden tulokseen. Toimintakertomuksen on selvitettävä valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen kunnassa ja kuntakonsernissa. Tämä selvitys on keskeinen tietolähde, kun tarkastuslautakunta arvioi tavoitteiden toteutumista.

Talouden tunnuslukujen kohdalla on tavoiteltavaa, että lukujen pohjalta kuvataan sanallisesti, selkeästi ja ymmärrettävästi, mitä ne kaupungin taloudessa ja päätöksenteossa ja tulevaisuuden näkymissä tarkoittavat. Käsittelyssä olevassa tilinpäätös/toimintakertomuksessa on mm. seuraavat luvut, mutta ei ole avattu johtopäätöksiä, jotka kaupunginhallitus kyseisiä asiakirjoja laatiessaan on tarkoittanut valtuustolle tiedoksi antaa.

Tilinpäätös/tarkastuskertomuksesta johtopäätöksiä kaipaavat nostot

- *Pyhäjärven omavaraisuusaste on 30,5 %.*
Merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta, kun omavaraisuusaste on pienempi kuin 50 %
- *Suhteellinen velkaisuusaste Pyhäjärvellä on 234,5 %*
- *Kuntakonsernin kertynyt alijäämä on -3 447 000 euroa*
- *Lainakanta 31.12.2025 on 40 801 989 euroa*
- *Lainakanta / asukas on 8 962 euroa*
- *Lainanhoitokate on 0,2, kun sen olisi hyvä olla 1-2 (lainanhoitokyky on heikko, kun tunnusluku jää alle 1)*

Selkeyttä ja avoimuutta lisättävä

Sanallisen raportoinnin selkeyteen ja avoimuuteen on vastattava uudistamalla toimintakertomuksen esittämistapaa. Sama koskee myös tarkastuslautakunnan huomioihin vastaamista. Kun ei ole selkeitä mittareita - eikä aina selkeitä kysymyksiäkään - on tapa ollut, että vastauksissa on epämääräisyyttä. Kun esimerkiksi tarkastuslautakunta kehottaa kiinnittämään huomiota johonkin asiaan ja toimieliin vastaa, että olemme kiinnittäneet siihen huomiota, ei vielä selviä, muuttuuko jokin ja mihin suuntaan. Kun henkilö ajaa ylinopeutta ja häntä kehoitetaan kiinnittämään nopeuteen huomiota, hän voi vastata: olen kiinnittänyt huomiota ja edelleen ajaa ylinopeutta. Aikaisemminkin tarkastuslautakunnat ovat ohjanneet läpinäkyvyyteen. Ehkä on ollut kyse juuri tästä: millaista kieltä ja ilmaisua käytetään.

Selkeät tavoitteet ja niiden raportointi osin onnistunut

Tarkastuslautakunta pani tyytyväisenä merkille, että hyvinvointilautakunnan alainen tavoitteiden asettelu ja niiden raportointi on jo askel toivottuun suuntaan. Hyvää työtä, jota kannattaa jatkaa ja kehittää. Tällaisen tavoitteiden asettamisen ja konkreettisten mittareiden asettamisen kautta myös ohjataan toimintaa selkeästi ilmaistuun suuntaan. Vuoden toiminnan arviointi tulee mahdolliseksi ja läpinäkyvyys toteutuu.

Myös muiden hallintokuntien kohdalla havaitsemme pyrkimystä oikeaan suuntaan.

Tilinpäätös ja toimintakertomus päivitettävä tähän päivään

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen uudistaminen on tarpeen myös siksi, että kaivostoiminta on loppunut jo muutama vuosi sitten. Kaupunkimme on siirtynyt uuteen ajanjaksoon, siksi viittaukset vuosia vanhoihin asioihin ovat joissakin yhteyksissä tarpeettomia. Kaupungin tiivistetty lähihistoriakatsaus voi tietysti olla asianmukaista omana lukunaan sisällyttää tekstiosaan.

Investointien osalta tieto lisäisi lukujen ymmärrettävyyttä

Kiinnostusta herättävää tietoa ja muistin virkistämistä voisi olla kertoa, mihin toimintakertomuksessa viitataan, kun todetaan, että kaupunki on investoinut aikaisempina vuosina merkittävällä tavalla varhaiskasvatukseen sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Tässä viitattaneen mm. noiden toimialojen kiinteistöjen rakentamiseen. Lisäksi Pyhjärven kaupunki on menneinä vuosina ja edelleen investoinut sekä Ikosen koulun että Salmen koulun ja lukion tilojen remontointiin. Samoin remontoitiin entisen Ruotasen koulun kiinteistöt varhaiskasvatukseen ja kylätoiminnan käyttöön.

Kun arvioidaan luottamus pääomaa, joka instituutioilla on, siihen vaikuttaa se, mitä on tehty ja miten on toimittu aikaisemmin, miten toimitaan nyt ja millä suunnitelmilla rakennetaan tulevaisuutta. Siksi on hyvä sisällyttää tilinpäätös/toimintakertomukseen tiivistelmä mm. siitä mitä investointeja Pyhjärvelle on kaupungin toimesta tehty, kuinka ne ovat kasvattaneet sitä velkamäärää, josta nyt on haasteena selvitä. Päätäjille ja kuntalaisille on tärkeää tietää ja muistaa, mistä velkaa kaupungille on kertynyt, mitä omaisuutta otettu velka on rahoittamassa.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että kaupunginvaltuusto ottaisi käytännöksi joka vuosi järjestää kaupungin talousasioihin keskittyvän iltakoulun. On tarpeellista, että valmisteluorganisaatiossa kaikki osalliset ovat selvillä esimerkiksi ehdotettujen, hyvienkin, hankkeiden taloudellisista kokonaisvaikutuksista kaupungin kokonaistalouden tilanteeseen. Esimerkkinä ovat tie- ja katuhankeet, joilla yleensä on kuntalaisten suosio. Kun uusia, pienehköjäkin hankkeita pannaan vireille, on oltava ymmärrys siitä, että niiden kustannukset lisäävät poistoja ja vaikuttavat kaupungin taseeseen. Tie- ja katuinvestoinnit on poistettava kolmen vuoden kuluessa, kun monilla muilla investoinneilla poistoajat ovat huomattavasti pidemmät, jopa kymmeniä vuosia. Lyhyellä poistoajalla on suuri vaikutus kaupungin taseeseen. Vastuullisuus kaupungin taloudenpidosta merkitsee yhteistyön ja yhteensovittamisen välttämättömyyttä.

Pyhjärven valtuusto on sitoutunut taloustoimikunnan antamiin toimintaohjeisiin. Siihen, että toimitaan tarkasti tietoisina kaupunkimme kantokyvystä, lainan määrästä ja tavoitteesta, etteivät kriisikuntakriteerit täyty. Siksi tarvitaan kaupunkikonsernin kokonaistalouden näkemystä jo asioiden valmisteluvaiheessa.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että kaupunginvaltuusto ottaisi käytännöksi joka vuosi järjestää kaupungin talousasioihin keskittyvän iltakoulun.

3.2 Strategia

Kaupunkistrategia, joka nyt on voimassa, on hyväksytty valtuustossa vuonna 2018 ja sitä on päivitetty vuosina 2021-22. Yli 10 vuodelle laadittu strategia on haasteellinen useista syistä: kuinka hyvin jokainen uusi valtuusto tiedostaa, että aikoinaan hyväksytty strategia sitoo kutakin valtuustoa, niin kauan kuin uusi kaupunkistrategia on laadittu ja hyväksytty. Toinen haaste on se, että maailma, jossa elämme, muuttuu nopeasti. On kuitenkin rohkaisevaa todeta, että voimassa olevan strategian keskeiset tavoitteet ovat yhä ajankohtaisia ja tulevaisuuteen suuntaavia. Kaupunkistrategia kokonaisuudessaan ohjaa kaupungin asioista päättämistä ja toiminnan johtamista.

3.2.1 Kaupunkikonsernin ja tytäryhtiöiden luottamustehtävät

Vuosi 2025 oli kunnallisvaalivuosi. Uusi valtuustokausi alkoi 1.6.2026. Pyhjärvellä uuden valtuustokauden alku oli poikkeava. Kaksi valtuustoryhmää ei esittänyt ehdokkaita luottamustehtäviin. Tämä liittyy osittain siihen kysymykseen, jonka tarkastuslautakunta haluaa nostaa esiin koskien mm. kaupunkikonsernin tytäryhtiöiden hallituksia.

Nostamme erityisesti tytäryhtiöiden hallitusten jäsenten valinnan ja toivomme, että sekä kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus että tytäryhtiöiden hallitukset työskentelisivät esille nostamamme asian kanssa ja etsisivät tulevaisuutta varten uusiakin mahdollisuuksia.

Kaupunginhallitus valitsee tytäryhtiöiden hallituksen jäsenet. Kaupunginhallituksen vastuulla on hallintosäännön mukaan arvioida tytäryhteisöjen hallitusten osaamista ja kyvykkyyttä hallitustehtäviin. Tarkastuslautakunta pyytää, että kaupunginhallitus avaa sitä, kuinka tämä arviointi suoritetaan.

Pyhjärven kaupungin hallintosääntö (§ 21) antaa runsaasti tilaa sille, että luottamushenkilöorganisaatioon voidaan valita jäseniä muista kuin valtuutetuista tai edes puoleryhmäaktiiveista. Puheenjohtajan ja yhden jäsenen on oltava valtuutettu, on minimivaatimus useisiin toimielimiin.

Tarkastuslautakunta kysyy, millä keinoin tytäryhtiöiden hallitusten juuri sen toimialan osaamista voidaan lisätä rekrytoimalla poliittisten ryhmien ulkopuolelta osaajia hallitusjäsenyyksiin. Tässä toteutuisi myös kuntalaisille, jotka täyttävät osaamis- ja motivaatiovaatimukset, mahdollisuus osallistua yhteiseen asioiden hoitoon. Samalla olemme tietoisia siitä, ettei kukaan jaksane paneutua liian moneen tehtävään riittävässä määrin. Kun osa luottamuspaikoista jouduttiin täyttämään muiden ryhmien toimesta, on riskinä, että muutamille ihmisille kerääntyy liian monta tehtävää.

Tarkastuslautakunta kysyy, millä keinoin tytäryhtiöiden hallitusten juuri sen toimialan osaamista voidaan lisätä? Kuinka hallitusten jäsenten osaamista ja kyvykkyyttä hallitustehtäviin on arvioitu ja millä perusteilla valinnat on tehty?

Tytäryhtiöiden hallitusten jäsenten koulutuksesta lautakunta haluaa kysyä, kuinka se on toteutunut. Ovatko hallitusten jäsenet perillä vastuista, joita heillä on hallituksen jäsenenä, mikäli erilaiset riskit toteutuvat. Millainen on konserniyhtiön hallitus, joka ei ole liian kiltti eikä liian kiistelevä, vaan osaa ja rohkenee haastaa sellaiseen hallitustyöskentelyyn, mitä menestyvät yritykset tarvitsevat? Kun on epäselvyyttä asioista, juuri yritysten hallituksen pitää nähdä siihen, mitä yrityksessä ja sen asioiden hoidossa tapahtuu.

Tarkastuslautakunta kysyy, kuinka tytäryhtiöiden hallitusten jäsenten koulutus on toteutunut? Mihin toimiin konsernijohto ryhtyy, että tytäryhtiöiden hallitustyöskentelyä kehitetään tavoitteena menestyvien yritysten tarvitsema hallitusosaaminen?

3.2.2 Uusien luottamushenkilöiden perehdytys ja yhteistyön toimivuuden varmistaminen

Kaupunginvaltuustoon tuli useita uusia valtuutettuja 1.6.2025. Samoin valtuustossa jatkoi monta jo vuosikymmeniä valtuutettuna toiminutta henkilöä. Mistään ei käy selväksi, kuinka uudet luottamushenkilöt perehdyttiin. Tosin valtuusto oli järjestänyt iltakoulun työnsä päättävälle valtuustolle 23.3.2025 aiheena hallitustyön arviointi tytäryhtiöissä. Uudet valtuutetut eivät automaattisesti ole perehtyneitä valtuusto- ja kunnallispoliittiseen työskentelyyn. Kuinka on yhdessä käsitelty hallintosääntö ja kaupunkistrategia? Kauan valtuutettuina toimivat voivat ajatella, että en mitään koulutusta tarvitse, en edes tytäryhtiön hallituksessa tai jossakin lautakunnassa toimiessani. Kuitenkin tosiasia on, että uusi, tuore ajattelu, jota tarvitaan Pyhäjärven yhteiseen hyvään ja rakennemuutosten kautta avautuvaan tulevaisuuteen ei välttämättä löydy pelkästään vanhojen eväiden opeista. Kuntapoliittisessa työskentelyssä kokemattomat luottamushenkilöt tarvitsevat myös hyvän perehdyttämisen ja perustiedot kaupungin tilanteesta ja kuntalaisten ohjaamista päätöksentekoprosesseista.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että hallintosääntö (§ 4) antaa toimivallan ja oikeuden sekä velvoittavan tehtävän kaupunginhallituksen puheenjohtajalle, kun siellä todetaan että

” kaupunginhallituksen puheenjohtaja johtaa kaupunkistrategian sekä kaupunginhallituksen tehtävien toteuttamisen edellyttämää poliittista yhteistyötä käymällä asioiden käsittelyn edellyttämiä keskusteluja poliittisten ryhmien kanssa.”

Tarkastuslautakunta kysyy, miten kaupunginhallituksen puheenjohtaja voisi käynnistää työskentelyprosessin, joka johtaisi siihen, että kaikki valitut valtuutetut ja muut luottamushenkilöt voisivat olla osallisena keskusteluissa ja yhteisen poliittisen tahtotilan luomisessa. Tätä kautta syntyvässä poliittisten ryhmien yhdessä käymässä työskentelyssä voitaisiin etsiä myös yhdessä sovittavia käytäntöjä siitä, kuinka kuntalaisten kanssa käytävää keskustelua ja yhteistyötä voidaan kehittää. Tärkeää olisi, että kaikille valtuutetuille avataan mahdollisuus olla mukana näissä yhteistoimintaa koskevissa keskusteluissa eikä niitä käytäisi pelkästään muutaman ryhmistä valitun edustajan kesken.

Tarkastuslautakunta haluaa saada selvitystä, mitä on tehtävissä, että löytyisi uusi Pyhäjärven yhteistoiminnan malli puoluepoliittiseen toimintaan. Miten voimme kunnioittaa itseämme ja toinen toistamme, tehdä yhteistyötä suhteellisen hyvissä rauhan oloissa, kuten varmastikin tekisimme, jos paha kriisi kohtaisi maataamme.

Tarkastuslautakunta pyytää selvittämään poliittisten ryhmien välisen yhteistyön tilannetta ja toimenpiteitä sen kehittämiseksi.

3.2.3 Kunnan sisäisen yhteistyön kehittäminen ja kuntalaisten toimijuuden vahvistaminen

Vuoden 2025 valtuutettujen aloitteissa on tuotu esiin pyrkimys kehittää Pyhäjärven kaupungin päätöksentekoinstituutioiden ja kuntalaisten välistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä. Tarkastuslautakunta on tietoinen siitä, että kunnassa on lakisääteiset yhteistyöneuvostot ja ne toimivat. Olemme samalla tietoisia siitä, että aloitteiden tekijät viittaavat samaan, mihin laajemminkin Suomessa on pyritty etsimään ratkaisuja. Kuinka voidaan kehittää sellaisia tapoja, että kuntalaisten suuri hiljainen enemmistö kokisi mahdolliseksi ja mielekkääksi osallistua nimenomaan oman kunnan asioiden seuraamiseen ja ottamaan kantaa menossa oleviin asioihin ja tulevaisuuden suunnitteluun. Kysymys on tärkeä: valtakunnan tasolla on esitetty jopa kuntalaisraatien perustamista, joihin tulisi ei-poliittisia kuntalaisia jäseniksi. Kuntien elinvoimaisuutta mitataan myös äänestysaktiivisuudella ja sillä, kuinka hyvin puolueet saavat ehdokkaita kunnallisvaaleihin. Elinvoiman hiipumista arvioidaan kuntalaisten passivoitumisen mittarilla.

Pyhäjärven kaupungin strateginen tavoite on Pyhäjärven kaupungin säilyminen itsenäisenä ja elinvoimaisena kuntana. Elinvoimaisuus on monia asioita ja yksi keskeinen on kuntalaisten kiinnostus oman kunnan asioista, kotiseurakkaus, yhteishenki, rakentava ilmapiiri ja kokemus, että jokainen ihminen on tärkeä.

Tarkastuslautakunta kysyy, mihin toimiin ryhdytään, jotta voidaan lisätä vuorovaikutusta kuntalaisten kanssa ja saavutetaan tasapuolisesti eri väestöryhmiä?

Pyhäjärvellä on yli 1600 kesämökkiä. Osan niistä omistavat tai niissä vierailee, jopa tekee täällä etätöitä, Pyhäjärveltä lähtöisin olevia, muualla asuvia ihmisiä. Heidän joukossaan on eri ammateissa toimivia, monenlaista osaamista ja verkostoja todeksi eläviä osajia. Mikäli strategiamme mukaisesti voidaan kehittää tapoja avata heille ovia auttaa Pyhäjärveä vahvistumaan ja voimaan hyvin, se lisää alueen elinvoimaisuutta. Yksi tärkeä tekijä on Pyhäjärven maine. Keskinäiset kiistat ovat parin vuosikymmenen ajan kiirineet tiedotusvälineiden, huhumyllyjen ja nykyisin sosiaalisen median kautta, maailmalle. Ajoittain laantuen, ajoittain aktivoituen. Näin tapahtui myös vuonna 2025. Pyhäjärveltä maailmalle lähteneet ihmiset arvioivat entisen kotipaikkakunnan tilannetta ja ilmapiiriä silloinkin, kun miettivät muuttaisivatko tänne takaisin asumaan. Toinen seikka, johon itse luomamme maine vaikuttaa on silloin, kun joku Pyhäjärvellä kasvanut on tilanteessa, jossa häneltä kysytään, kannattaako Pyhäjärvi valita tähän tai tuohon toimijoitten joukkoon. Jos vastaus on, että on ne aika riitaisaa väkeä, valinta ei ehkä osukaan meihin.

Vuonna 2018, kun kaupunkistrategia laadittiin – visioksi tuli vuodelle 2030: Pyhjärvellä asuu maailman onnellisin heimo. Viime vuonna ei tässä tavoitteessa oikein onnistuttu, mutta meillä on vielä aikaa. Tarkastuslautakunta kysyy: mitä voimme äänestäjien valitsemina luottamushenkilöinä kukin osaltamme ja kaikki yhdessä tehdä, että antaisimme Pyhjärven kaupungin viestin, että Pyhjärvellä asuu yhdessä uutta rakentajien heimo.

Tarkastuslautakunta kysyy, miten voimme edistää myönteisiä mielikuvia Pyhjärvestä sekä kaupungin sisällä että ulos päin?

3.2.4 Työikäisten kuntalaisten hyvinvointiin ja tarpeisiin kiinnitettävä huomiota

Vuoden 2025 aikana kaupungissa työstettiin hyvinvointikertomusta, joka esitettiin valtuustolle tammikuussa 2026. Hyvinvointikertomuksen kokoaminen on tehty vuoden 2025 aikana, siksi tarkastuslautakunta haluaa viitata siihen kuntalaisyhteistyön viitekehyksessä: Hyvinvointikertomus huomioi lapset ja nuoret ja seniorit mutta kertomuksesta puuttuu työikäisen väestön hyvinvoinnin kuvaus ja kertomus siitä, mitä noin puolelle kunnan väestöstä hyvinvointimittareilla arvioiden kuuluu. Olisi toivottavaa, että tämän aikuisväestön hyvinvoinnista, haasteista ja odotuksista saataisiin tarkempi selvitys.

SOTE-palveluiden siirryttyä hyvinvointialueiden vastuulle, kuntien tehtäväksi vahvistui kuntalaisten hyvinvointi. Olisi tärkeää selvittää ja tietää, mitä laaja osa kaupungin aikuisväestöstä ajattelee omaan ja perheidensä elämään liittyvistä hyvinvointitekijöistä. Mitä palveluita, jotka ovat kaupungin toimivallassa järjestää, kaupungin aikuisväestö tarvitsee, tahtoo ja käyttää. Tämä selvitystyö ja keskustelu on tarpeellinen Pyhjärvellä myös siksi, että kaupunginvaltuuston valmisteleva, päättämä ja käynnistämä hyvinvointitalon rakentaminen on ajankohtainen asia. Se jakoi mielipiteitä valtuustossa vuonna 2025.

Tarkastuslautakunta kysyy, mitkä ovat työikäisten hyvinvointimittarit Pyhjärvellä ja mihin heidän hyvinvointinsa tukemiseksi tulisi panostaa?

3.3 Strategisten tavoitteiden toteutuminen

Pyhjärven voimassa oleva kaupunkistrategia asettaa tavoitteeksi, missioksi, että Pyhjärven kaupunki on ja säilyy itsenäisenä, rakentaa hyvinvointia, uudistaa elinkeinorakenteensa ja kykenee uudistumaan olosuhteiden edellyttämällä ja mahdollistamalla tavalla.

3.3.1 Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Valtuusto päättäessään talousarviosta asettaa taloudelliset tavoitteet. Vuoden 2025 tilinpäätöstiedot (Tilinpäätöskirja s. 97) osoittavat, että tehtäväalueiden toimintakatteen poikkeama oli positiivinen, yhteensä 679 895 euroa.

Tästä on syytä antaa iso kiitos henkilöstölle, joka on toiminut taloustoimikunnankin suosittelemalla tavalla, tarkkuutta taloudenpidossa noudattaen. Tulos kertoo myös hyvästä johtamisesta läpi organisaation tässä suhteessa.

Pyhjärven kaupungin strategiaksi on valittu olla aktiivisena toimijana menossa olevassa energiakäänneessä. Uusiutuvan energian tuotantojen rakentaminen paikkakunnalle on mahdollistettu kaavoittamalla alueita tuulivoimapuistoille, aurinkoenergialle, akkuvoimalalle ja datakeskukselle. Talouden suunnittelussa on asetettu tavoitteeksi, että uusiutuvan energian tuotanto ja sen vaikutuksesta alueelle sijoittuva yritystoiminta vahvistaa alueen ja myös kaupungin taloutta.

Yleinen maailmantilanne ja talouden hidastuminen Suomessa vaikutti vuonna 2025 siihen, että energiahankkeet eivät edenneet niin nopeasti kuin aikaisempina vuosina oli ennakoitu. Kaupungin taloussuunnitelma vuosille 2026-27, osoittaa kuitenkin, että vaikka vuonna 2026 ennakoidaan muodostuvan taseeseen kumulatiivista alijäämää, vuonna 2027 oltaisiin jo positiivisella puolella.

Vuoden 2025 valtuuston päätösten mukaisesti tekninen toimi on edennyt kaavoittamisessa ja lupiasioiden käsittelyssä. On noudatettu valtuuston päätöksiä ja kaupungin strategiaa.

3.3.2 Kumulatiivista alijäämää ei taseeseen kertynyt

Hyvinvointitalon rakentamisen valmistelu on kestänyt vuosia. Rakentamispäätöstä on lykätty ja odotettu talouden kantokyvyn kannalta sopivampaa aikaa. Kuntastrategiassa yksi keskeinen tavoite on elinvoimaisuus, johon sisältyy myös riittävät hyvinvointia edistävät palvelut ja asianmukaiset ja terveet tilat hyvinvointia edistävien palveluiden ja toiminnan toteuttamiselle.

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan kaupunginvaltuuston tahtotila on ollut hyvinvointitalon tarpeellisuutta kannattava. Valtuutetut, jotka ovat äänestäneet päätöstä vastaan vähemmistönä, ovat ilmaisseet huolensa johtuvan kaupungin taloudellisesta tilanteesta ja tarvittavan velkarahoituksen suuresta määrästä kaupungin taseeseen juuri nyt. Lisäksi erimielisyyttä on ollut rakentamispaikasta.

Kaupungin lainamäärä on suuri: 31.12.2025 se oli 40 801 989 euroa. Tässä lainamäärässä on mukana hyvinvointitalon rakentamisesta vuonna 2025 aiheutunut osuus.

Pyhjärven kaupungille ei kerry kumulatiivista alijäämää vuonna 2025, vaikka kaupunkikonsernin kertynyt alijäämä oli yhteensä -3 447 000 euroa. Aikaisemmilta vuosilta taseeseen kertynyttä poistoeroa oli jäljellä + 4 176 834, jonka ansioista kumulatiivista alijäämä ei kertynyt. Eli olemme edelleen tavoitteen mukaisesti tilanteessa, jossa kriisikuntakriteeri, kumulatiivinen alijäämä, ei täyty.

3.3.3 Energiäkäänne

1. NURMESNEVAN TUULIVOIMAPUISTO – Ålandsbanken

Nurmesneva on ehdotusvaiheen valmistelussa. Natura arviointi on täydennettävänä. Energia- ja ilmasto vaihemaakuntakaavassa ei ole alueellisen tuulivoiman merkintää kyseiselle puistolle. Tämä tarkoittaa, että hanketta voi kehittää enintään 9 kappaleen voimalamäärällä eteenpäin. Kaavassa on merkittävä alue suunnitteilla aurinkovoimalle, noin 450 hehtaaria.

2. KOKKOPETÄIKÖN TUULIVOIMAPUISTO – Infinergies Finland Oy

Kokkopetäikkö on ehdotusvaiheen valmistelussa. Natura-arviointi on täydennettävänä. Energia- ja ilmasto vaihemaakuntakaavassa ei ole alueellisen tuulivoiman merkintää kyseiselle puistolle. Tämä tarkoittaa, että hanketta voi kehittää enintään 9 kappaleen voimalamäärällä eteenpäin.

3. HAUTAKANKAAN TUULIVOIMAPUISTO – Infinergies Finland Oy ja ABO Wind Oy

Hautakankaan tuulivoimapuiston lupa mahdollistaa 11 kappaletta voimaloita. Kaava on lainvoimainen ja rakennusluvut ovat lainvoimaisia. Hanke on investointivalmis.

4. ITÄMÄEN TUULIVOIMAPUISTO vaihe 1 – Neoen Renewables Finland Oy

Itämäki vaihe 1 käsittää 24 kappaletta voimaloita. Kaava on lainvoimainen. Lainvoimaisia rakennuslupia on 19 kappaletta. Odotamme investointipäätöstä 2026 aikana. Hankkeen lunastuslupahakemus voimajohdolle on valtioneuvoston ratkaistavana.

5. MURTOMÄKI 2 TUULIVOIMAPUISTO – Eolus Energy Finland Oy

Murtomäki 2 -tuulivoimapuiston lupa mahdollistaa 15 kappaletta voimaloita. Kaava on lainvoimainen ja rakentamisluvat 14kpl. ovat lainvoimaisia. Kaavassa on myös 140 hehtaarin alue aurinkovoimalle.

6. LEPPÄMÄEN TUULIVOIMAPUISTO – Leppämäki Wind Farm Oy

Leppämäki on ehdotusvaiheen valmistelussa. Alueelle tutkitaan enintään kuuden tuulivoimalan sijoittamista. Kaava on tulossa vahvistettavaksi kesällä 2026.

7. MURTOMÄEN TUULIVOIMAPUISTO – Ålandsbanken

Murtomäen tuulivoimapuisto on ainut Pyhäjärvellä jo tuotannossa oleva. Murtomäellä on kaikkiaan viisitoista voimalaa. Puisto tuottaa kiinteistöveroä.

8. VUOHTOMÄEN TUULIVOIMAPUISTO – Puhuri Oy

Vuohtomäen lupa käsittää kaikkiaan kahdeksan voimalaa. Kaava on lainvoimainen ja lainvoimaisia rakennuslupia on kaikkiaan seitsemän. Hanke on investointivalmis.

9. MOSKUANKANKAAN TUULIVOIMAPUISTO – Pohjan Voiman Moskuankankaan Tuulipuisto Oy

Alueelle tutkittiin enintään 28 voimalan sijoittamista. Alueella on maakuntakaavamerkintä alueelliselle tuulivoimalle. Kaava on hyväksytty 17-voimalan suuruisena 28.4.2026. Kaava ei vielä lainvoimainen.

10. HALLAKALLIO TUULIVOIMAPUISTO – Eolus Energy Finland Oy

Hallakallio on ehdotusvaiheen käsittelyvaiheessa. Ehdotuksessa on enintään 22 kappaletta voimaloita. Alueella on maakuntakaavamerkintä ehdotuksessa alueelliselle tuulivoimalle. Kaavaehdotus on tulossa nähtäville kesällä 2026.

11. UPOSENMÄEN TUULIVOIMAPUISTO – Infinergies Finland Oy

Uposenmäki on luonnosvaiheen valmistelussa. Energia- ja ilmasto vaihemaakuntakaavassa ei ole alueellisen tuulivoiman merkintää kyseiselle puistolle. Tämä tarkoittaa, että hanketta voi kehittää enintään 9 kappaleen voimalamäärällä eteenpäin.

12. LAULURÄMEEN TUULIVOIMAPUISTO – Winda Energy Oy

Hankkeessa kehitetään enintään 11 voimalaa Pyhäjärven ja Kiuruveden rajalle. Alueella on maakuntakaavamerkintä ehdotuksessa alueelliselle tuulivoimalle. Kaava on hyväksytty 26.3.2026. Ei vielä lainvoimainen.

13. HAUTAKANGAS-HARVANKANGAS TUULIVOIMAPUISTO – Fortum Oyj

Hautakangas-Harvankangas on laajennushanke Hautakankaalle. Hankkeessa kehitetään enintään 31 kappaletta voimaloita. Hanke on luonnosvaiheen valmistelussa. Alueella on maakuntakaavamerkintä ehdotuksessa alueelliselle tuulivoimalle.

Hyväksytyjä tuulivoima OYK on 7 kpl, joista 5 on lainvoimaisia ja yksi on tuotannossa. Pyhäjärven tuulivoimatilanne toukokuussa 2026. Lähde: Pyhäjärven kaupungin tekniset palvelut

14. AKKUVARASTOHANKKEET

- a. SENS Ab:n kehittämä ja sittemmin Prime Capital:lle myyty BESS Pyhäjärvi Oy akkuvarastohanke 85MWh kaivosalueella on rakennusluvitettu ja investointivalmis hanke.

15. AURINKOVOIMAHANKKEET

- a. Callio Solar Park kaivoksen alueella, (Solarigo) 13 MWp ja lisäksi akusta 2MW/4MWh. Hanke on tuotannossa ja tuottaa kiinteistöveroä kaupungille.
- b. Olccosen aurinkovoimahanke (Solarigo), 42 MWp. Hanke on luvitusvaiheessa.

16. DATAKESKUSHANKKEET

- a. Lupaprosessissa on 40MWh akkuvarasto Hautakankaan tuulivoimapuiston liitäntäasemalle. Olkkosen asemakaava-alueella on rakennusluvitettuna noin 90MWh suuruinen datacenter. Biltek Oy.
- b. Kaavoituksessa on Uusi-Olkkolan alueelle noin 250MWh suuruinen datacenter vaiheessa 1. Solano Renewables Finland Oy

3.3.4 Kuntakonsernin tytäryhtiöt

Kiinteistö Oy Rillankivi

Tytäryhtiöistä Kiinteistö Oy Rillankiven tilanne on mielenkiintoinen ja tärkeä. Vielä vuoden 2025 tammikuun valtuuston pöytäkirjoissa on maininta, että Kiinteistö Oy Rillankivi ei tarvitse lisärahoitusta. Vaikuttaa siltä, että kaikki on kunnossa. Tarkastuslautakunta kevään 2025 arviointikertomuksessa kiinnittää huolestuneena huomiota Rillankiven tilanteen selvittämisen tärkeyteen. Syksyllä 2025 järjestettiin valtuuston iltakoulu ja tehtiin valtuuston lainoituspäätökset, että Rillankiven asioita pystyttiin järjestelemään. Vuoden 2025 aikana konsernihoito on toiminut vaikuttavasti, siten että Rillankiven tosiasiallinen tilanne on tullut esiin ja on saatettu valtuuston tietoon. Valtuuston tekemät päätökset on pantu toimeen siinä määrin kuin se on ollut mahdollista.

Kaupunki teki päätöksen 3 miljoonan euron rahoituspaketista. Kuitenkin tehdyt järjestelyt kasvattivat koko konsernin velkamäärää vain 500 000 euroa. Tämä johtui siitä, että rahoitusjärjestelypäätöksen avulla Rillankivi pystyi maksamaan velkojaan Pyhäjärven Energia ja Vesi Oy:lle ja Pyhäjärven kaupungille. Valtuuston päätöksestä tehdyn valituksen takia Rillankiven laina-asoiden hoito osittain odottaa. Tästä odottamisesta aiheutuu yhtiölle useiden satojen tuhansien eurojen menoerä, joka olisi voitu välttää, jos valitusta ei olisi tehty. Kaupunginvaltuutetulla/valtuutetuilla on oikeus tehdä tietyin perustein valitus valtuuston päätöksestä, jolle on valituslupa. Kunnallisvalituksen valitusperusteina ovat: päätöksen tai päätöksenteon laillisuusvirheet.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella (KL 135 §), että:

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt viranomaisen on ylittänyt toimivaltansa
- päätös on muuten lainvastainen

Kiinteistö Oy Rillankiven asioita on selvitetty vuonna 2025, iltakoulu pidettiin 11.11.2025. Tarkastuslautakunta suosittaa, että uusi, tytäryhtiötä koskeva iltakoulu pidettäisiin mahdollisimman pian. Valtuutettujen tulee saada tietoa siitä, mitä Kiinteistö Oy Rillankivessä on tapahtunut ja mitä toimia on tehty. Valtuusto viime kädessä on vastuussa kaupunkikonsernin asioista, siksi kaikkien valtuutettujen pitää yhdessä olla keskustelemassa kriisitilanteessa olevan yhtiön asioista, kun ne heille esitellään siinä laajuudessa, mitä lait ja säädökset mahdollistavat.

Tarkastuslautakunta pyytää valtuuston iltakoulua Kiinteistö Oy Rillankiven nykytilanteen läpikäymiseksi mahdollisimman pian.

Virkkulakylä -talo

Pyhäjärven kaupungin velkaa ovat lisänneet asiat, joita ei ole alun perin suunniteltu kaupungin taseeseen. Tällainen asia oli vuonna 2025, kun Virkkulakylä Oy:n talo siirtyi lainantakausten vastineena Pyhäjärven kaupungille. Kaupunki sai talon ja vastattava siirtyi kaupungin taseeseen.

Viisaan taloudenpidon kannalta jää harkittavaksi, menettikö kaupunki vai saavuttiko jotain. Taloon rakentamisvaiheessa oli saatu ARAN avustusta erikoistukea tarvitsevien asumisen rahastosta

691 527 euroa.

Virkkulakylä -talon rakentamista varten kaupunki oli taannut lainan, joka oli 2 691 523 euroa. Avustuksen jälkeen takuuvastuuta jäi 2 074 563 euroa. Talo saatiin konkurssipesältä hintaan

1 962 329,43 euroa.

Tarkastuslautakunta arvioi, että ainoa syntynyt rasite on se, että tähän liittyvät lainat lisäävät velkamäärää kaupungin taseessa.

Kiinteistö Oy Rillankivi huolehtii Virkkulakylä -talon vuokraustoiminnasta.

Tarkastuslautakunta kysyy, mihin toimiin Kiinteistö Oy Rillankivi on ryhtynyt nostaakseen Virkkulakylä -talon käyttöastetta?

PyhäNet Oy

PyhäNet Oy:n asioita käsitelty iltakoulu pidettiin 24.10.2025 ja 27.10.2025 § 96 valtuusto päätti ostaa Kärsämäen kunnan ja Haapajärven kaupungin omistamat ko. yhtiön osakkeet. Kärsämäen kunta on sittemmin ollut valmis etenemään prosessissa. PyhäNet Oy:n osakkeiden osto ja niihin liittyvien lainatakausten siirtyminen kaupan mukana kasvattaa kaupunkikonsernin velkamäärää.

On syytä asettaa selkeät tavoitteet PyhäNet Oy:n toiminnalle ja sen kannattavuusasteen nostamiselle. On hyvä pitää huolta siitä, että PyhäNet Oy on hyvämaineinen, luotettava ja kilpailukykyinen yhtiö omalla sarallaan. On pidettävän yhtiö kunnossa, siten että omistaja tietää, mitä yhtiössä tapahtuu.

Tarkastuslautakunta pyytää järjestämään valtuuston iltakoulun, jossa käsitellään PyhäNet Oy:n kehitystä ja tulevaisuuden näkymiä, 30.11.2026 mennessä.

Pyhäjärven Palvelukiinteistöt Oy

Uutena tytäryhtiönä perustettiin SOTE-PELA-kiinteistöjen yhtiöittämisen takia Pyhäjärven Palvelukiinteistöt Oy. Tämän yhtiön perustamiseen kunta on veloitettu hyvinvointialueiden muodostamisen jälkitoimena. On tarpeellista antaa valtuutetuille riittävästi tietoa siitä, mitä kiinteistöjen yhtiöittäminen tarkoittaa kaupungin talouden ja kuntalaisten kannalta.

Tarkastuslautakunta kysyy, milloin ja millä tavalla valtuusto saa tietoa yhtiön tilanteesta säännöllisesti. Kyse on kuitenkin merkittävästä muutoksesta.

Tytäryhtiöiden ulkoinen tarkastus

Pyhäjärven kaupungin voimassa oleva hallintosääntö (10.12.2024 § 89) toteaa yksiselitteisesti, että tytäryhtiöissä, osana konserniohjausta ja sisäistä valvontaa, suoritetaan kerran valtuustokaudessa ulkoinen tarkastus (hs § 21, 6. kohta).

Tarkastuslautakunta kysyy, milloin Rillankivi Oy:ssä, PyhäNet Oy:ssä ja muissa konserniyhtiöissä, on tarkoitus suorittaa ulkoinen tarkastus? Suosituksemme on, että nykyisen valtuuston toimikauden alkupuolella eikä vasta sitten, kun valtuusto on taas kolmen vuoden päästä vaihtumassa. Tarkastuslautakunta pyytää aikataulua, kun huomioihimme vastataan.

Tarkastuslautakunta kysyy, milloin kuntakonsernin tytäryhtiöissä suoritetaan ulkoinen tarkastus?

Tarkastuslautakunnan nostot

- Taseeseen ei ole kertynyt kumulatiivista alijäämää
- Uusiutuvan energian hankkeita on eri työprosessin vaiheessa paljon
- Uusiutuvan energian tuomat verotulot vuonna 2025 olivat noin 500 000 euroa
- Kaavoitustuotot olivat noin 250 000 euroa
- Hyvinvointitalon rakennushanke käynnistettiin valtuuston päätösten mukaisesti mutta on pysähdyksissä valitusprossien takia
- Kiinteistö Oy Rillankiven rahoitusjärjestelyt osittain pysähdyksissä valitusprosessin takia
- Molempiin hidasteisiin liittyy suuret taloudelliset menetykset
- Tytäryhtiöiden toiminnan ja tuloksen tilanteiden läpinäkyvyys lakien mukaisella tavalla on tärkeää, koska valtuuston on asetettava tavoitteet

3.4 Hyvinvointipalvelut

Hyvinvointilautakunta vastaa varhaiskasvatuksesta, esiopetuksesta, perusopetuksesta, toisen asteen koulutuksesta, koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta sekä taiteen perusopetuksesta. Opetustoimen lisäksi lautakunta vastaa kansalaisopiston ja vapaa aikapalvelujen tuottamisesta. Vapaa-aikapalvelut sisältävät liikuntatoimen, kulttuuri- ja nuorisopalvelut sekä kirjaston palvelujen tuottamisen. Tavoitteena on antaa lapsille turvallinen kasvuympäristö ja nuorille edellytykset jatko opintoihin ja turvata kaikenikäisten mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen ja elämän eri tilanteissa tarvittavien tietojen ja taitojen kehittämiseen sekä luoda edellytyksiä kuntalaisten fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

3.4.1 Toteutumattomat strategiset tavoitteet

- 1) Yleisopetuksen opetusryhmien keskikoko. Tavoite 15 opp./ryhmä. Toteutui 17 oppilas/ryhmä.
- 2) Salmen koulun vanhempainyhdistyksen toiminnan käynnistämisen edistäminen, ei toteutunut.
- 3) Kestävät ja vaikuttavat investoinnit: Taiteen prosenttiperiaatteen soveltaminen hyvinvointitalohankkeessa viihtyisyyden ja vetovoimaisuuden lisäämiseksi. Hyvinvointitalon hankkeen toteutuminen on vielä kesken. (kuntalaisvalitukset).
- 4) Lasten ja nuorten osallisuuden edistäminen.
- 5) Ei toteutunut / Lasten kyselytunti tai lapsiparlamentti / (aikatauluhaasteet)

Nettomenot €/asukas		
TP2023	TP-2024	TP2025
-3 030	-2 793	-3 144

Taulukko 5. Nettomenot €/asukas

Nettomenot ovat pysyneet lähes muuttumattomina vuodesta 2023 vuoteen 2025.

3.4.2 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen on tehty laaja palvelusuunnitelma.

Tavoitteena on hyvinvoiva kasvuyhteisö ja hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kokonaisuutena.

Tavoite on toteutunut pääosin / Indikaattorien kehittyminen positiivisesti (HYTE-kertoimen indikaattorit), TEA-viisarin tulokset / HYTE-kerroin: 62 (v.2024) → 69 (v.2025) TEA-viisari: Kuntajohto 83 (v.2023) → 74 (v.2025) Kulttuuri 80 (v-2023) → 87 (v.2025)

Tavoitteena on kehittää kuntalaisiin kohdistuvaa viestintää ja sen monitahoisuutta. Tämä tavoite ei toteutunut kokonaisuudessaan. Viestintäsuunnitelma hyväksytty / (aikataulu, resurssit) Toteutui / Hyte-viestinnän julkaisut eri kanavissa (35 kpl)

Resurssiviisaus inhimillisessä pääomassa

Osallisuus- ja yhteisöohjelma hyväksytty, mutta ei toteutunut aikataulusyistä.

Ikääntyneiden palvelut

Hyvinvointijohtaja ja yhteisöasiamies ovat mukana rannikon ja eteläisen alueen kuntien yhteyshenkilöiden verkostossa, jonka avulla kehitetään kuntien välistä hyvinvointityötä. Verkosto julkaisee kahden kuukauden välein hyvinvointiuutiset uutiskirjettä kuntien verkkosivujen ja sosiaalisen median kautta. Hyvinvointijohtaja on osallistunut kuntien, hyvinvointialue Pohde ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntaliiton strategisen yhteistyösopimuksen toimeenpanoon sivistys- ja kulttuuripalveluiden sekä sosiaali- ja terveystyöpalveluiden yhteistyön kehittämisen osalta.

Yhteistyörajoitukset

Tarkastuslautakunta on kiinnostunut yhteistyön rajoitustoista kaupungin ja hyvinvointialue Pohteen kanssa. Kiinnostavaa on millä tavoin palveluketjun kehittämisessä ovat mukana keskeiset yhteistyökumppanit, että varmistetaan asiakaslähtöinen ja toimiva hoito- ja palvelukokonaisuus, sekä sujuva yhteistyö kaupungin järjestämien palveluiden ja sosiaali- ja terveystyöpalvelujen kesken. Ikäihmisten palveluiden osalta kiinnostavaa on, kuinka laadun toteutuminen ja teknologien palveluiden yhdenvertainen saatavuus toteutuu.

Yhteistyö Pyhäjärven kaupungin varhaiskasvatuksen ja sosiaali- ja terveystyöpalvelujen välillä varmistaa ennalta ehkäisevää työtä ja perheiden hyvinvointia. Kuntien hyvinvointia edistävä ja vahvistava työ on tärkeää terveyden edistämistä eri ikäluokissa. Esim. kirjasto, perhekerhot, kolmannen sektorin palvelut ja kaikenlaisen yhteistyön on edistäminen hyödyllistä.

Virkeästi Arjessa -hanke Pyhäjärvellä

Pyhäjärven kaupunki on mukana Virkeästi Arjessa -hankkeessa. Hanke on yhteistyöprojekti kymmenen Pohjois-Pohjanmaan kunnan ja Oulun Diakonissalaitoksen Säätiön (ODL) kesken. Tavoitteena on edistää ikääntyvien hyvinvointia ja toimintakykyä.

Ikääntyneiden saavutettavuus sosiaali- ja terveystyöpalveluihin on edelleen jossain määrin haastavaa.

Muita huomioita

Kirjasto toimii edelleen entisissä ammattikoulun tiloissa, kunnes uusi kirjastotila saadaan rakennetuksi. Kirjastopalvelua on laajennettu hakeutuvalla kirjastotyöllä, kuten kotipalvelulla, pop up -kirjastolla ja varhaiskasvatuksen yksiköissä pidettävillä satutunneilla. Hakeutuvalla kirjastotyöllä pyritään saavuttamaan myös ne kuntalaiset, joiden on hankala tulla kirjastoon. Näiden toimien lisäksi Ilosen koululla pidetään kaksi kertaa kuussa auki pienikokoista kirjastotilaa, jonne tuodaan aineistoa lainattavaksi 0–4.-luokkalaisille.

Olisi toivottavaa saada kirjastotilat uudistettua ja kirjastopalvelujen saatavuus kaikille kuntalaisille mahdollisimman helpoksi. Liikuntarajoitteiset kirjaston käyttäjät on pidettävä mielessä, että tiloihin siirtyminen ja niissä liikkuminen ei tule esteeksi.

Tanssiopisto Uusikuu

Tanssiopistoa ylläpiti vuoden 2025 alusta lukien Pyhjärven kaupunki. Perusopetuksen järjestämisluvan kaupunki sai 1.1.2025 ja sai sitä vastaavan valtionrahoituksen. Vuosi 2025 on Tanssiopiston 32. toimintavuosi.

Tanssiopisto Uusikuu järjestää tanssin taiteen perusopetusta seitsemän kunnan alueella: Haapajärvellä, Kärsämäellä, Nivalassa, Pyhjärvellä, Reisjärvellä, Sievissä ja Ylivieskassa. Oppilaita on myös useiden lähikuntien alueelta. Kunnat tukevat toimintaa sovitulla tuntimäärällä vuodessa.

Tanssiopisto toteuttaa valtakunnallista tanssin taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelmaa ja antaa tavoitteellisesti etenevää tanssinopetusta lastentanssissa ja nykytanssissa sekä kurssimuodossa myös muissa tanssilajeissa. Taiteen perusopetuksen opetusryhmiä on 36, joista 24 on nykytanssin ryhmiä, 10 varhaiskasvatuksen ryhmää ja 2 syventävän opetuksen ryhmää. Oppilaita opistossa on yhteensä noin 450.

Tarkastuslautakunta ottaa työsuunnitelmaansa vuodelle 2026

Hyvinvointilautakunnan alaiset, monitahoiset palvelut ja niiden arvioinnin

- tässä vaiheessa jo lautakunnan kiinnostus kohdistuu seuraaviin asioihin:
- lukion nykytilanne ja tulevaisuuden näkymät
- erityisopetuksen järjestämien Pyhjärvellä ja resurssien riittävyys
- nuorten harrastusmahdollisuudet

3.5 Maaseutupalvelut

Pyhäjärven kaupunki, Haapajärven kaupunki ja Reisjärven kunta yhdessä muodostavat lakisääteisen maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen. Pyhäjärvi toimii hallintokuntana ja hoitaa sille siirretyt maksajavirastotehtävät. Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen tehtävänä on myös toteuttaa vapaaehtoista maaseutuelinkeinojen kehittämistyötä. Toiminta tapahtuu ruokaviraston alaisuudessa.

Maaseututoimen tärkein tehtävä on maataloustukien hakeminen, maksatuksen järjestäminen sekä maaseudun kehittäminen yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Maaseutulautakunta on asettanut selkeät tavoitteet, jotka ovat myös toteutuneet niiltä osin, mikä on lautakunnan ja sen alaisten toimijoiden toimivallassa. Aktiivitulojen määrä laski hieman, samoin maksetun tuen kokonaisuus ja tukipäätösten määrä. Kuitenkin viljelyssä olevien peltohehtaarien määrä on pysynyt lähes samana 23 097,41 ha.

Maksettu tuen määrä, joka vuonna 2025 tuli alueelle oli 18 141 466 euroa. ja siitä Pyhäjärvelle tullut osuus oli 4.169.375,98 euroa. Tukipäätöksiä tehtiin yhteensä 2632.

Tehtäviin kuuluu myös neuvonta sukupolvenvaihdosasioissa, investointitukien ja avustusten hakemisessa. Vuonna 2025 Pyhäjärvellä oli tuen hakijoita 112. Tehtäviin kuuluu viljelijöiden kouluttaminen ja tukiehtojen suomentaminen.

Karjatilat ovat vähentyneet mutta positiivista on se, että investointeja suunnitellaan ja tilat kehittävät toimintojaan. Sukupolven vaihdoksia tehtiin alueella vain yksi ja tämä oli Pyhäjärvellä.

Viljelijä tapaamisia järjestettiin säännöllisesti, vuoden aikana oli 6 tilaisuutta.

Osallistuttiin yritysten kehittämiseen resurssien asettamisrajoissa.

Maaseutupalvelut on hoidettu asetettujen tavoitteiden ja päätösten mukaisesti. Yhteistoiminta-alueella on merkittävä voimavara hyvin hoidettuna.

3.6 Työllisyysasioiden siirtyminen kunnan vastuulle

Uusi asia vuonna 2025 oli työllisyysasioiden siirto valtiolta kunnille. Pyhäjärvi kuuluu Raahen työllisyysalueeseen. Työllisyyspalvelut siirrettiin kunnille alirahoitettuna. Lisäksi Pyhäjärven kaupungin osuudet Kelan maksamasta työmarkkinatuesta olivat 605.000 euroa vuonna 2025.

Työpajojen toiminta vaikeutuu ja työttömien mahdollisuudet vaikeutuvat, kun säädöksiä on muutettu.

Pyhäjärven kaupungilla on oma työllisyyskoordinaattori, joka ei ole Raahen työvoima-alueen palveluksessa vaan toimii kaupungin työntekijänä. Hän toimii myös kotoutumisasioiden yhdyshenkilönä ja työpaja-asioissa.

Tarkastuslautakunta kysyy, onko mahdollista järjestää osana jotain iltakoulua valtuutetuille työllisyysasioiden ja työpajojen tilanteen esittely. On tarpeen käydä keskustelua siitä, mitä uudet määräykset vaikuttavat siihen osaan väestöstä, joka on jäänyt työtä vaille, ymmärtää kuntien vastuu nykyisessä tilanteessa ja ymmärtää, miksi työttömyysaste nousee tämän muutoksen vaikutuksesta, vaikka työllisyystilanteessa ei mitään muutosta tapahtuisikaan. Miten kaupunkina voimme vastata siihen vaikeuteen, mikä erityisesti vaikeasti työllistyvien työhön pääsystä on tosiasia?

Tarkastuslautakunta kysyy, onko mahdollista järjestää valtuutetuille esittely työllisyysasioista ja työpajoista?

Nuorten kesätyösetelit

Vuonna 2025 Pyhjärven kaupunki myönsi kesätyösetelin 15-19 vuotiaalle nuorille. Määrärahaa oli varattu yhteensä 19.000 euroa. Määräraha ylitettiin yhteensä 3192 euroa ja silti nuoria jäi jonoon 7, joille ei enää seteliä voitu myöntää. Hakumahdollisuus suljettiin ja tiedotettiin mm. kouluilla, ettei enää voi hakea. Siksi ei tiedetä, kuinka moni nuori jäi lopulta seteliä vaille.

Yhdistysten ja yritysten työpaikkoihin vuonna 2025 myönnettiin yhteensä 36 kesätyöseteliä, yhteensä 12 600 euroa. Kaupungin työpaikkoihin myönnettiin 21 kesätyöseteliä, yhteensä 9592 euroa.

Tarkastuslautakunta kysyy, voisiko Pyhjärven kaupunki liittyä niiden kuntien joukkoon, jotka myöntävät kesätyösetelin jokaiselle hakuedellytykset täyttävälle nuorelle?

4 KESKEISIMMÄT HAVAINNOT JA KEHITTÄMISSUOSITUKSET

- Kaupunginhallituksen kaupunginvaltuustolle antaman tilinpäätös ja toimintakertomuksen uudistaminen tarkastuslautakunnan havainnot huomioiden. Lautakunta suosittelee, että kaupungin johtoryhmä resurssiviisaasti paneutuu asiaan ja työn jäljen näemme viimeistään seuraavassa toimintakertomuksessa.
- Talousarviota laadittaessa asetetaan selkeät tavoitteet ja mittarit: on kehitettävä edelleen siten, että tavoitteet ovat toimialan kannalta mielekkäät. Koskee myös tytäryhtiöitä.
- Kaupunginhallitukselta odotetaan selkeä kirjattu arvio ja kannanotto tilikauden tuloksesta ja kaupungin talouden tulevaisuusnäkymistä. Numerot eivät yksin riitä.
- Pyhäjärven kaupungin velkakehityksen historia kootaan, mihin velkaa on otettu. Esitellään valtuustolle, kunhan yhteenveto on valmis.
- Talousasioiden iltakoulu tai talousseminaari järjestetään vähintään kerran vuodessa siten, että poliittiset ryhmät yhdessä sopivat, että osallistumisaste on sama kuin valtuuston kokouksiin. Tavoitteena on, että valmisteluorganisaatiossa kokonaisuutena, tietoisuus lisääntyy uusien hankkeiden vaikutuksesta kunnan taseeseen ja kokonaistalouteen. (ml virkamiehet)
- Hallintosääntö velvoittaa järjestämään tytäryhtiöiden ulkoisen tarkastuksen kerran valtuustokaudessa. Tarkastuslautakunta pyytää tarkastusten aikataulusuunnitelman.
- Tytäryhtiöiden hallitusten jäsenten tarvittavan osaamisen arviointi – tarkastuslautakunta pyytää selvitystä siitä, miten se on tehty nykyisellä valtuustokaudella ja ehdotukset, kuinka arviointiprosessia pitää kehittää.
- Muiden kuin kuntapoliitikkojen valinta asiantuntijajäseniksi tytäryhtiöiden hallituksiin. Lautakunta pyytää esittelemään suunnitelman, kuinka tämä projekti aloitetaan ja millä tavoitteilla. Seuranta ja arviointi vuoden 2026 ja 2027 arviointikertomuksen yhteydessä, miten rekrytointiprojekti on edennyt.
- Luottamushenkilöiden koulutukset. Yksittäisen jäsenen osallistuminen johonkin koulutukseen on hyvä asia, se ei kuitenkaan riitä. Tarvitaan toimielinten yhteisiä koulutuksia sekä substanssiasioista että toimielimenä toimimisesta. Kuinka tämä suositus viedään käytäntöön?
- Poliittisten ryhmien välinen yhteistyö. Tavoitteena on, ettei riitä se, että muutama henkilö neuvottelee keskenään. Tarvitaan myös ryhmien yhteisiä tapaamisia, jotka on järjestetty siten, että käydään keskusteluja ja aidosti käsitellään erilaisia näkemyksiä tavoitteena kasvaa yhteistyöhön vastakkain asettelujen sijaan. Prosessin käynnistämisen vastuutoimija on hallintosäännön mukaisesti kaupunginhallituksen puheenjohtaja. Raportointi, mitä tehdään ja mitä ratkaistavia kysymyksiä nousee esiin.
- Pyhäjärven kaupungin päättäjien ja toimihenkilöiden vuorovaikutus kuntalaisten kanssa. Tarkastuslautakunta suosittelee lähestymään haastetta kahdella rintamalla 1) kaupungin toimialat, joiden toimintaa virkamiehet johtavat, mitä uusia tapoja kuntalaisyhteistyöhön siten rakentuu 2) poliittisten ryhmien yhteistoiminnassa kehittämät tavat avata vuorovaikutusta kuntalaisten kanssa. Tarkastuslautakunta odottaa selvitystä sekä johtoryhmältä, että kaupunginhallituksen puheenjohtajalta, kuinka projektit lähtevät liikkeelle ja mitä konkreettisia toimintatapoja avataan. On hyvä kirjata myös ne yhteistoiminnan ja vuorovaikutuksen käytänteet, jotka ovat jo käytössä.
- 22–64 vuotiaan kunnan väestön demografiset tiedot ja hyvinvoinnin mittarit. Joulukuun valtuustossa toivotaan esittelyä siitä, mitä siihen mennessä on selvitetty.
- Etsitään keinoja rakentaa toimivaa verkostoa Pyhäjärveltä lähtöisin oleviin ihmisiin, joilla olisi kiinnostus toimia jotenkin Pyhäjärven kumppanuusverkostossa. Lautakunta suosittelee, että tämä tavoite ei jää hurskaaksi toiveeksi vaan siihen pureudutaan, kuin arvokkaan perintötalon peruskorjaukseen. Suositellaan vastuuryhmän nimeämistä asiaa edistämään.
- Mökkiläiset ja kesäpyhäkkäät - jotain on jo tehty myös vuonna 2025. Onko mahdollista kutoa keskustelevaa verkostoa, josta voi nousta näkemyksiä siitä, mikä olisi realistista asettaa tavoitteeksi?
- Nuorten kesätyösetelit

5 SIDONNAISUUDET

Kuntalain 84 §:n 2 momentin mukaan kunnan luottamushenkilön ja viranhaltijan on tehtävä sidonnaisuusilmoitus tarkastuslautakunnalle johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa.

Velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksista koskee kunnanhallituksen ja alueidenkäyttölaissa (132/1999) tai rakentamislaisissa (751/2023) tarkoitettuja tehtäviä hoitavan toimielimen jäseniä, valtuuston ja lautakunnan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajia, kunnanjohtajaa, pormestaria ja apulaispormestaria sekä kunnanhallituksen ja lautakunnan esittelijää.

Pyhäjärven kaupungin osalta sidonnaisuusilmoitusvelvollisuus on

- kaupunginhallituksen, henkilöstöjaoston, teknisen lautakunnan, lupajaoston jäsenillä ja varajäsenillä
- kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen, keskusvaalilautakunnan, tarkastuslautakunnan, hyvinvointilautakunnan puheenjohtajilla ja varapuheenjohtajilla
- alueellisen maaseutulautakunnan puheenjohtajalla siihen kuntaan, mistä kunnasta hänet on valittu
- kaupunginhallituksen ja lautakunnan esittelijöillä.

Ilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on tehtävänsä valittu. Henkilön on myös ilmoitettava viivytyksettä sidonnaisuuksissa tapahtuneet muutokset

Tarkastuslautakunta on päätöksellään 28.11.2025 § 79 saattanut sidonnaisuusilmoitukset vuodelta 2025 tiedoksi kaupunginvaltuustolle (hs 10.12.2024 § 89). Kaupunginvaltuusto merkitsi sidonnaisuusilmoitukset tiedoksi 8.12.2025 § 118.

6 TILINTARKASTAJAN LAUSUNTO

Tarkastuksen tuloksena vastuullisen tilintarkastajan JHT, KTH Heidi Hyryn antama vuoden 2025 tilintarkastuskertomus sisältää seuraavat maininnat:

”Lisätietona toteamme, että kuten tilinpäätöksestä ilmenee, kaupungilla on kokonaan omistamaltaan tytäryhtiöltä Kiinteistö Oy Rillankivi saatavaa yhteensä 1,3 miljoonaa euroa sekä yhtiölle myönnettyjä omavelkaisia takauksia yhteensä 5,0 miljoonaa euroa. Yhtiön liiketoiminta on tilinpäätöstietojen mukaan ollut kannattamatonta. Kaupungin saataviin tytäryhtiöltään ja myönnettyihin takauksiin sisältyy kohonnut taloudellinen riski. Lausuntojamme ei ole mukautettu tämän seikan johdosta.”

Tilintarkastuskertomuksen perusteella muilta osin kaupungin hallintoa on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti. Tilintarkastuskertomuksella esitetään tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tilikaudelta 2025.

7 TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS KAUPUNGINVALTUUSTOLLE

Tarkastuslautakunta luovuttaa arviointikertomuksen kaupunginvaltuustolle ja esittää, että valtuusto lähettää sen kaupunginhallitukselle keskustelua ja toimenpiteitä varten. Lautakunta pyytää vuoden 2025 arviointikertomuksessa esitettyihin kysymyksiin ja huomioihin kaupunginhallituksen lausunnon ja tilannekatsauksen 30.10.2026 mennessä.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan Pyhäjärven kaupungin valtuuston päätökset on pantu täytäntöön vuonna 2025 valtuuston päätösten mukaisesti ja toimialueet ovat tuottaneet palveluita laadukkaasti ja taloudellista neuvokkuutta osoittaen. Kuntakonsernin johto on osoittanut valmiutta tarttua tytäryhtiöiden tilanteisiin, tuonut asiat valtuuston käsittelyyn ja saanut kaupunginvaltuuston päätösten kautta tavoitteet konserniohjaukseen.

Pyhäjärven kaupungin tarkastuslautakunta 18.5.2026

Aila Kauranen
puheenjohtaja

Jorma Leskinen
jäsen

Taimi Piippo
jäsen

Jarkko Pylväs
varapuheenjohtaja

Arja Mikkonen
jäsen

”Keskeistä arviointikertomuksen merkityksen kannalta on se, miten arviointikertomusta ja sen sisältöä käsitellään valtuustossa ja miten arviointia hyödynnetään kunnan toimissa.”

Harjula-Prättilä, Kuntalaki - Tausta ja tulkinnat s.801